

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ümumi məlumat</b>                | Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | MED 315, Mülki müdafiə və ilkin tibbi yardım, 6 AKTS                                                                                             |
|                                     | Departament                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Həyat elmləri                                                                                                                                    |
|                                     | Proqram (bakalavr, magistr)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Bakalavr                                                                                                                                         |
|                                     | Tədris semestri                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 2025/2026-cı tədris ilini payız semestri                                                                                                         |
|                                     | Fənni tədris edən müəllim (lər)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Cəfərov Hüseyn                                                                                                                                   |
|                                     | E-mail:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <a href="mailto:huseyn.jafarov@khazar.org">huseyn.jafarov@khazar.org</a><br><a href="mailto:huseyncafarov@gmail.com">huseyncafarov@gmail.com</a> |
|                                     | Telefon:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                  |
|                                     | Mühazirə otağı/Cədvəl                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Elşən Mehtiyev 2a, (Bakıxanov kampusu)                                                                                                           |
|                                     | Məsləhət saatları                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Məsləhət saatının vaxtı tələbələrle razılaşdırılacaq                                                                                             |
| <b>Prerekvizitlər</b>               | yoxdur                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                  |
| <b>Tədris dili</b>                  | Azərbaycan                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                  |
| <b>Fənnin növü (məcburi, seçmə)</b> | Məcburi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                  |
| <b>Dərslilər və əlavə ədəbiyyat</b> | <p><b>Əsas dərslilər:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Abbasov M. və b. İlk yardım. Müəllimlər üçün vəsait. Bakı, 2017, 240 s.</li> <li>2. Tibbi biliklərin əsasları. Dərslilik. Bakı, 2013, 514 s.</li> <li>3. Ocaqov H.O. Fövqəladə hallarda təhlükəsizlik (Defensiologiya) (Ali məktəblər üçün dərslilik). Bakı, 2012, 368 s.</li> <li>4. Musayev A.H. Mülki müdafiə tibbi xidmətinin təşkili. Dərslilik. Bakı, "Təbib" nəşriyyatı, 2011, 165 s.</li> <li>5. Feyzullayeva T.Ə., Ələkbərova S.Ə., Məmmədova F.Ə. Mülki müdafiə və tibbi biliklərin əsasları. Dərslilik. Bakı, 2006.</li> <li>6. Əzizov A. Əməyin mühafizəsi. Bakı, 2008.</li> </ol> <p><b>Əlavə vəsaitlər:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Şadlinski V.B., Hüseynova G.A. İnsan anatomiyası. Dərslilik. Bakı, "Müəllim" nəşriyyatı, 2009, 240 s.</li> <li>2. Məmmədov A.M., Sudakov K.V. Normal fiziologiya. Dərslilik. Bakı, "Təbib" nəşriyyatı, 2011.</li> <li>3. Əzizov V.Ə. Daxili xəstəliklər. Dərslilik. Bakı-2012, 976 s.</li> <li>4. İsayev C.P. Infeksiyon xəstəliklər. Dərslilik. Bakı, Təhsil, 2009, 443 s.</li> <li>5. Ocaqov H.O., Danyalov Ş.D. Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin nəzəri əsasları. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, 140 s.</li> <li>6. Cəfərov Ç. Ümumi cərrahlıq. Dərslilik. Bakı, 2006, 552 s.</li> <li>7. Həsənov Ə.B. Patoloji anatomiya. Dərslilik. Bakı, "Elm" nəşriyyatı, 2003, 780 s.</li> <li>8. Əzizov V.Ə., Axunbəyli A.Ə., Alimetov S.N. Təbabətdə böhranlı hallar və təxirəsalınmaz tibbi yardım. Dərs vəsaiti. Bakı, "Təbib" nəşriyyatı, 1995, 112 s.</li> <li>9. Tibb bacısının məlumat kitabı / N.R.Paleyevin redaktəsi ilə (Tərcümə edən: Ə.Q.Cəfərov). Bakı, 2008, 528 s.</li> <li>10. Арустамов Э.А., Косолапова Н.В., Прокопенко Н.А. Безопасность жизнедеятельности. 2015, 176 с.</li> <li>11. Qorkova, Messineva, Fetisov. Oxrana truda. Dərslilik. "Lan" nəşriyyatı, 2020-ci il. 220 s.</li> </ol> |                                                                                                                                                  |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                         |                 |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------|
|                                         | 12. Михайлов Л.А. Безопасность жизнедеятельности. 2-е издание. Учебник. М., 2008.<br>13. Сахно И.И., Сахно В.И. Медицина катастроф (организационные вопросы). М., 2001, 560 с.<br>14. First aid manual. American College of Emergency Physicians. 2014, p.288.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                         |                 |
| <b>Kursun təsviri</b>                   | <p>Bu kurs insanın həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi (tibbi biliklərin əsasları, əmək mühafizəsi və mülki müdafiə) məsələlərini əhatə edir.</p> <p><b>Tibbi biliklərin əsasları</b> bəhsi həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin tibbi əsasları, insan orqanizminin normal anatomiyası və fiziologiyası haqqında, fəvqəladə hallarda zəhərlənmələr və xəstələnmələr zamanı ilk yardım və xəstələrə qulluq, xəstəlik haqqında anlayış, müxtəlif sistemlərin xəstəliklərinin təsviri, həkiməqədər yardım və profilaktikası, qəzalar və fəlakətlər zamanı tibbi yardım barəsindəki biliklərə həsr olunmuşdur.</p> <p><b>Əmək mühafizəsi</b> bəhsi özündə istehsalatda həyat fəaliyyətinin ümumi məsələlərini, insan-yaşayış və iş mühiti sistemində neqativ amilləri, təhlükəsizlik texnikasını, yanğın və partlayış hadisələrində həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyini əks etdirir.</p> <p><b>Mülkü müdafiə</b> bəhsi fəvqəladə hallar və onların xarakteristikası, fəvqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi və əhalinin mühafizəsi, obyektlərin işinin dayanıqlığı, rabitə, xəbərdarlığın təşkili və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin təmini, fəvqəladə hadisələrdən mühafizə sahəsində əhalinin hazırlanması haqqındakı məlumatları cəmləşdirir.</p> |                         |                 |
| <b>Kursun məqsədləri</b>                | Tələbələrə insan orqanizminin anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri və xəstəlikləri haqqında biliklərin öyrədilməsi, əmək təhlükəsizliyi məsələləri, mülkü-müdafiə tədbirləri, fəvqəladə hallarda tibbi fəaliyyətin prinsipləri, ilk tibbi yardım və onun təşkili haqqındakı məlumatların çatdırılmasıdır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |                 |
| <b>Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri</b> | <p><b>Kursun sonunda tələbələr nəyi biləcəklər:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. İnsan orqanizminin inkişaf qanunauyğunluqlarını</li> <li>2. Sağlamlıq və xəstəlik haqqında ümumi məlumatları</li> <li>3. Tipik patoloji proseslərin bəzi formalarının (hüceyrə zədələnməsi, mikrosirkulyasiya və periferik qan dövranının pozulması, iltihab və qızdırma) baş vermə səbəblərini və gedişini</li> <li>4. İnsan orqanizminin ayrı-ayrı sistemlərinin anatomik-fizioloji xüsusiyyətlərini və bu sistemlərdə rast gəlinən xəstəlikləri, ilk yardımın göstərilməsini</li> <li>5. İstehsalat sahələrində həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin təminini və insanlar üçün təhlükə törədən amilləri</li> <li>6. İstehsalat sahələrində bədbəxt hadisələrin araşdırılmasını</li> <li>7. Fəvqəladə hallar və onların baş vermə səbəblərini</li> <li>8. Fəvqəladə hadisələrin xəbərdar edilməsinin növləri və vasitələrini, fəvqəladə hallarda davranış qaydalarının əhaliyə çatdırılması üsulları və yollarını</li> <li>9. Fəvqəladə hallarda əhalinin mühafizəsinin prinsipləri və üsullarını, zədələnmiş insanlara ilk tibbi yardımın göstərilməsini</li> </ol>                                                                                                |                         |                 |
| <b>Tədris metodları</b>                 | Məşğələ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                         | <b>x</b>        |
|                                         | Qrup müzakirəsi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                         | <b>x</b>        |
|                                         | Praktiki tapşırıqlar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                         | <b>x</b>        |
|                                         | Praktiki məsələnin təhlili                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                         | <b>x</b>        |
| <b>Qiymətləndirmə</b>                   | <b>Komponentləri</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Tarix/son müddət</b> | <b>Faiz (%)</b> |
|                                         | <b>Yoxlama (quiz)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Semestr ərzində 2 dəfə  | 10              |

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                 |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------|----|-------------------|-------------------|---|-----------------|----------|---|------------------------|-------------|----|-----------------------|-------------|----|--------------|--|-----|
|                                                   | <table><tr><td><b>Tapşırıq</b></td><td>Semestr ərzində</td><td>10</td></tr><tr><td><b>Davamiyyət</b></td><td>Semestrin sonunda</td><td>5</td></tr><tr><td><b>Aktivlik</b></td><td>Hər dərs</td><td>5</td></tr><tr><td><b>Aralıq imtahanı</b></td><td>Cədvəl üzrə</td><td>30</td></tr><tr><td><b>Final imtahanı</b></td><td>Cədvəl üzrə</td><td>40</td></tr><tr><td><b>Yekun</b></td><td></td><td>100</td></tr></table>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Tapşırıq</b> | Semestr ərzində | 10 | <b>Davamiyyət</b> | Semestrin sonunda | 5 | <b>Aktivlik</b> | Hər dərs | 5 | <b>Aralıq imtahanı</b> | Cədvəl üzrə | 30 | <b>Final imtahanı</b> | Cədvəl üzrə | 40 | <b>Yekun</b> |  | 100 |
| <b>Tapşırıq</b>                                   | Semestr ərzində                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 10              |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Davamiyyət</b>                                 | Semestrin sonunda                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 5               |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Aktivlik</b>                                   | Hər dərs                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 5               |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Aralıq imtahanı</b>                            | Cədvəl üzrə                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 30              |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Final imtahanı</b>                             | Cədvəl üzrə                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 40              |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Yekun</b>                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 100             |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |
| <b>Qaydalar<br/>(Tədris siyasəti və davranış)</b> | <p><b><u>Dərsin təşkili</u></b><br/>Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar mühazirə zamanı tələbələrə çatdırılacaqdır. Təcrübə məşğələləri zamanı müvafiq əyani vasitələrdən də istifadə etməklə yeni mövzu daha ətraflı müzakirə ediləcək və tələbələrə praktik vərdişlər öyrədiləcəkdir. Hər bir təcrübə məşğələ dərslərində tələbələrə əvvəlki mövzuya aid suallar veriləcək və semestrin sonunda nəticəyə əsasən tələbələrin fəallığı qiymətləndiriləcəkdir. Aralıq və final imtahanları öncəsi tələbələrin mənimsəmə səviyyələri quizlər vasitəsilə yoxlanılacaqdır. Semestrin əvvəlində tələbələrə fənnin müxtəlif bölmələrinə aid prezentasiya mövzuları tapşırılacaqdır. Tələbələr hər bir dərs ərzində müvafiq mövzular üzrə hazırladıqları prezentasiyanı təqdim etməlidirlər.</p> <p><b><u>Ümumi qaydalar</u></b></p> <p><b>Davamiyyət</b><br/>Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.</p> <p><b>Gecikmə</b><br/>Tələbə dərsə 10 dəqiqə gecikmişdirsə, ona qayıb yazılır. Lakin tələbə həmin dərs saatında iştirak edə bilər.</p> <p><b>Yoxlama işi (Quiz)</b><br/>Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazıya bilər.</p> <p><b>İmtahanlar</b><br/>Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. İmtahanda iştirak etməmə yalnız dekanlığın icazəsi ilə mümkündür. İctimai fəaliyyətlə əlaqədar imtahanlardan yayınma hallarına yol verilmir . İmtahanlar kumulyativ xarakterli olmalıdır. Aralıq və yekun imtahanların mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Son imtahanda sualların əksəriyyəti aralıq imtahandan sonra keçirilmiş materialların əsasında tərtib olunur.</p> <p><b>Tələbənin kursu başa vurmaı</b><br/>60% və daha artıq bal toplamış tələbə kursu bitirmiş hesab olunur. Əks halda tələbə bu kursu yenidən keçməlidir.</p> <p><b>İmtahan qaydalarının pozuntuları</b><br/>İmtahanlarda mövcud qaydaların pozulması (köçürmə cəhdləri, köçürmələr, imtahanın gedişini pozmaq və digər qanunsuz hərəkətlər ) hallarında tələbənin imtahan işi ləğv olunur.</p> <p><b>Dərslərdə davranış</b><br/>Tələbə dərs zamanı müvafiq akademik şəraitin yaradılması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidir. İcazəsiz danışığa, lüzumsuz hərəkətlərə və s. qeyri-etik davranışa qətiyyənlə yol verilmir. Tələbə dərslərdə fəal şəkildə iştirak etməli, lazım olduqda suallar verməli və müzakirələrdən kənarda qalmamalıdır.</p> |                 |                 |    |                   |                   |   |                 |          |   |                        |             |    |                       |             |    |              |  |     |

*Dərs zamanı mobil telefonlardan və digər elektron cihazlardan istifadə qəti qadağandır!*

**Cədvəl (dəyişdirilə bilər)**

| <b>Həftə</b> | <b>Tarix</b> | <b>Fənnin mövzuları</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Dərslik/Tapşırıqlar</b>              |
|--------------|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| 1.           |              | <p><b><u>Mülki müdafiə</u></b><br/> <b>Mülki müadfiə haqqında anlayış. Fövqəladə hallar və onların xarakteristikası.</b><br/> Respublikamızın ərazisində baş verə biləcək təbii və texnogen xarakterli fövqəladə halların xarakteristikası və onların nəticələri. Hərbi xarakterli fövqəladə halların xarakteristikası. Nüvə partlayışının səbəbləri, onun canlılara zədələyici amilləri, binalara və qurğulara dağıdıcı təsiri. İşıq şüalanması və bunun nəticəsində yanğınların baş verməsi.</p>                                                                                                                           | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 1, Bölmə 1 |
| 2.           |              | <p>Radioaktiv zəhərlənmə zonaları, nəticələri və ionlaşdırıcı şüaların insan orqanizminə, cihaz və avadanlığa təsiri. Kimyəvi zədələnmə ocaqları və xarakteristikası. Zəhərləyici və güclü təsirli maddələr və onların insan orqanizminə təsiri. Bioloji zədələnmə ocaqları və xarakteristikası, insan orqanizminə təsiri və buna qarşı karantin və obyervasiya rejimlərinin aparılması.</p>                                                                                                                                                                                                                                 | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 1, Bölmə 2 |
| 3.           |              | <p><b>Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi.</b> Radioaktiv, kimyəvi, yanğın şəraitləri haqqında ümumi anlayış, bu şəraitlərlə əlaqədar kəşfiyyatlar və kəşfiyyatlardan alınan məlumatlar əsasında həqiqi şəraitin qiymətləndirilməsi, ehtimal olunan şəraitin proqnozlaşdırılması və qiymətləndirilməsi. Nüvə partlayışı və radiasiya səviyyəsinin eyni vaxtda olması haqqında ümumi məlumat.</p>                                                                                                                                                                                                         | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 2          |
| 4.           |              | <p>Radioaktiv maddələrlə zəhərlənmə, zəhərlənmə zonasında şüalanma dozasının, zəhərləyici maddələrin dayanıqlılıqlarının müəyyən edilməsi və bu zonada təhlükəsiz qalma müddəti. Fəhlələrin, qulluqçuların, əhalinin və dəstələrin şəxsi heyətinin təyini və mühafizə vasitələrində qalma müddətinin müəyyən edilməsi. Zəhərlənmə zonasında obyektlərin və texnikanın dayanıqlılıqlarının müəyyən edilməsi. Radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat haqda anlayış. Dozometrik cihazlar, onların təsnifatı, əsas xarakteristikaları və onlardan istifadə edilmə qaydaları. Tibbi xidmətin kimyəvi cihazları, təyinatı və quruluşu.</p> | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 3          |
| 5.           |              | <p><b>Fövqəladə hallarda əhalinin mühafizəsi.</b><br/> Fövqəladə hallarda Mülki Müdafiənin rolu, qüvvələri, onların vəzifələri və yaradılması.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 4          |

|    |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                |
|----|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
|    |  | Fövqəladə hallarda Dövlət sistemi və onun əsas vəzifələri. Fövqəladə hallarda əhəlinin mühafizəsinin əsas prinsipləri və üsulları. Mülki müdafiə mühafizə qurğuları, onların təyinatı və təsnifatı. Sığınacaqlar, onların həcmi - planlaşdırma, konstruktiv, mühəndis-texnika avadanlıqları və sığınacaqların iş rejimləri. Sadə və radiasiya daldalanacaqları, onların mühafizə qabiliyyətlərinin yüksəldilməsi yolları. Mühafizə qurğularının sülh dövründə saxlanması və istifadəsi. Fövqəladə hallarda fərdi və tibbi mühafizə vasitələri, onların təsnifatı və istifadə edilməsi qaydaları. Fövqəladə hallarda obyektlərin iş fəaliyyətinin və əhəlinin mühafizə rejimləri, dozometrik və kimyəvi nəzarətin təşkili.                                                                                                                                                       |                                |
| 6. |  | <b>Fövqəladə hallarda obyektlərin işinin dayanıqlığı (mövzuda ixtisasa uyğun yanaşma).</b><br>Fövqəladə hallarda obyektlərin iş dayanıqlığı haqda anlayış, mahiyyəti, təsir edən amillər və dayanıqlıq dərəcəsinin qiymətləndirilməsi. Mülki müdafiənin mühəndis-texniki tədbirlərinin layihələndirilməsində normalar və bu normaların həyata keçirilməsi. Fövqəladə hallarda obyektlərin iş qabiliyyətinin yüksəldilməsi yolları və üsulları. (Quiz)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 5 |
| 7. |  | <b>Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması. (mövzuda ixtisasa uyğun yanaşma)</b><br>Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasının nəzəri əsasları, bərpa işlərinin növləri, işlərin növbəliliyi, ardıcılığı və mərhələlərlə aparılması. Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasına cəlb edilən qüvvə və vasitələr. Xilasətmə və digər təxirəsalınmaz işlərin (XvəDTİ) məqsədi, tərkibi və icrasının xüsusiyyətləri. XvəDTİ aparılmasının taktiki üsulları, istehsalat qəzaları və fəlakətlərin nəticələrinin aradan qaldırmaq üçün qüvvə və vasitələrin qruplaşdırılması.<br>X və DTİ icrasının xüsusiyyətləri, təbii fəlakət və istehsalat qəzalarının nəticələrini aradan qaldırarkən mülki müdafiə dəstələrinin fəaliyyətinin təmini, ərzaq və sənaye mallarının mühafizəsi və zərərsizləşdirilməsi. XəDTİ mənəvi və psixoloji hazırlığı. | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 6 |
|    |  | <b>Aralıq imtahanı</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                |
| 8. |  | <b>Fövqəladə hallarda rabitə, xəbərdarlığın təşkili və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin təmini. Obyektlərdə, şəhərlərdə rabitə və xəbərdarlığın təşkili.</b><br>Fövqəladə hallar zamanı idarəetmə və idarəetmə                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 7 |

|     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                |
|-----|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
|     |  | məntəqələri, təyini və yerləşdirilməsi. İdarəetmənin növləri, mülki müdafiədə rabitə və xəbərdarlıq sistemləri, onların vəzifələri, təşkili prinsipləri və rabitə xəbərdarlıq vasitələri.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| 9.  |  | Xəbərdarlıq siqnallarının verilmə qaydaları, əhalinin, idarəetmə orqanlarının və qüvvələrin təşkili, planlaşdırılması, təlimin prinsiplərinin metod və formaları.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 7 |
| 10. |  | <b>Fövqəladə hadisələrdən mühafizə sahəsində əhalinin hazırlanması.</b><br>Fövqəladə hadisələrdən mühafizə sahəsində əhalinin hazırlanması Mülki müdafiənin əsas vəzifələrindən biri kimi. İdarəetmə orqanlarının və qüvvələrin fəvqəladə hallara hazırlığı. İşləyən və işləməyən əhaliyə Mülki müdafiənin öyrədilməsinin təşkili, planlaşdırılması və öyrədilməsi. Obyektdə Mülki müdafiə üzrə hazırlıq planlarının tərtibi, obyekt mülki müdafiə rəhbərinin əmri və tədris ilində Mülki müdafiə üzrə tədbirlərin təqvim planlarının tərtibi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Əsas dərsliklər, 3, 5, Fəsil 8 |
| 11. |  | <b><u>Tibbi biliklərin əsasları</u></b><br><b>Life Science (həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi və tibbi biliklərin əsasları) fənni, onun vəzifələri.</b><br>İnsan orqanizminin müxtəlif şəraitə adaptasiyası, ekoloji faktorlar, onların insan orqanizminə təsiri. Sağlamlıq və xəstəlik anlayışları. Tipik patoloji proseslərin bəzi formaları (hüceyrə zədələnməsi və iltihab). İnsanın anatomik və fizioloji özəllikləri. Epidemiologiyanın əsasları. Dezinfeksiya, dezinseksiya, deratizasiya. Fövqəladə hallarda əhalinin tibbi təminatı və tibbi xidmətin təşkili. İlkin tibbi yardım və onun təşkili.<br><b>Tibbi yardımın anatomik-fizioloji əsasları.</b><br>İnsan orqanizminin hüceyrə və toxumalarının quruluş və funksional xüsusiyyətləri. Qan və limfa sistemləri. Qan qrupları və rezus-amil haqqında anlayış. Donorluq və qan hazırlığı. Qanın laxtalanması. Qanaxmaların təsnifatı. Ürəyin morfo-funksional xüsusiyyətləri və xəstəlikləri. Tənəffüs sisteminin morfo-funksional xüsusiyyətləri və xəstəlikləri. Asfiksiya və onun növləri. | Əsas dərsliklər, 1, 2          |
| 12. |  | <b>Tibbi yardımın anatomik-fizioloji əsasları.</b><br>Dayaq-hərəkət aparatının morfo-funksional xüsusiyyətləri və xəstəlikləri. Həzm sisteminin morfo-funksional xüsusiyyətləri və xəstəlikləri. Zəhərlənmələr. Dərinin morfo-funksional xüsusiyyətləri və xəstəlikləri. Dəri yanıqlarının növləri. Sinir sistemi və duyğu üzvləri. İlkin psixi yardımın                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Əsas dərsliklər: [1, 2]        |

|     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                          |
|-----|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
|     |  | göstərilmə qaydaları. Endokrin sistem və xəstəlikləri.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                          |
| 13. |  | <p><b>Fövqəladə hallarda zədələnmiş insanlara yardım, istifadə olunan üsullar, ilkin tibbi yardım qaydaları.</b></p> <p>Qanaxmalar, onların növləri və bu cür zədələr zamanı ilkin tibbi yardımın göstərilmə qaydaları. Qanın laxtalanmasına təsir edən maddələr. Reanimasiya edici yardım: ürəyin qapalı masajı və süni tənəffüsün verilmə qaydaları. Ürək fəaliyyətinə təsir edən maddələr. Damargenəldici və spazmolitik dərman maddələri.</p> <p>Suda boğulma, onun növləri. Suda batanların xilas edilmə üsulları. Asfiksiyalar anlayışı və bu cür vəziyyətlərdə zamanı ilkin tibbi yardımın göstərilmə qaydaları.</p> <p>Yumşaq toxumaların əzilməsi, bağların, vəzələlərin və əzələlərin gərilməsi, yırtılması, sümüklərdə çıxıqlar və sınıqları zamanı ilk tibbi yardım: immobilizasiya, şinlərin qoyulması. Dəri üzəri, dərialtı, əzələdaxili və venadaxili inyeksiyaların yerinə yetirilmə üsullarının öyrədilməsi. Qapalı və açıq zədələnmələr. Zədə şoku. <b>(Quiz)</b></p> | Əsas dərsliklər, 1, 2, 4 |
| 14. |  | <p><b>Fövqəladə hallarda zəhərlənmələr və xəstəliklər zamanı həkimə qədər ilk yardım və xəstələrə ümumi qulluq. Bioloji zədələnmə ocağında yoluxucu xəstəliklər zamanı ilk tibbi yardım. Qəzalar və fəlakətlər zamanı tibbi yardım.</b></p> <p>Bağırsağ infeksiyaları. Müxtəlif tip zəhərlənmələr zamanı ilkin tibbi yardımın göstərilmə qaydaları.</p> <p>Dəridə yanıqlar zamanı ilkin tibbi yardımın göstərilmə qaydaları. Yanıqlar, donmalar, elektrozədələr: ilk tibbi yardım. Yanıq şoku. Yaralar. Cərrahi infeksiya, antiseptika və aseptika üsulları. Desmurgiya. Sidiyin miqdarı, tərkibi və xassələri. Kateterizasiya.</p> <p>Psixozun növləri. İlkin psixi yardımın göstərilmə qaydaları.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Əsas dərsliklər, 1, 2, 4 |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                       |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 15. | <p><b><u>Əməyin mühafizəsi.</u></b></p> <p><b>İstehsalatda həyat fəaliyyətinin ümumi məsələləri.</b></p> <p>İnsan fəaliyyətinin formaları, təhlükə haqqında anlayış, əmək fəaliyyətinin təmin edilməsində profilaktik tədbirlərin rolu.</p> <p><b>İnsanın yaşayış və iş mühitindəki neqativ amillər.</b></p> <p>Metoloji parametrlər və onların insan orqanizminə təsiri, onlardan mühafizə tədbirləri. Neqativ amillərin parametrlərinin ölçülməsi üçün istifadə edilən cihazlar. Komfortlu iş şəraiti.</p> <p><b>Təhlükəsizlik texnikası və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi (elektrik təhlükəsizliyinin təmini, texnoloji avadanlıqların istifadəsində təhlükəsizlik tədbirləri).</b></p> <p>Qurğu, cihaz və aparatların etibarlılığının, möhkəmliyinin təhlükəsizlikdə rolu. Fərdi təhlükəsiz geyimlər, vasitələr və onların təhlükəsizlikdə rolu.</p> <p><b>Yanğın, partlayış hadisələri və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi.</b></p> <p>Otaqda və binada tez alovlanan və alışan maddələrin olub olmamasının tədqiqi.</p> | <p>Əsas dərslik 6</p> |
|     | <p><b>Final imtahanı</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                       |